

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ СУДОВОЇ МЕДИЦИНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Біляков А. М.

*доктор медичних наук, професор,
професор кафедри судової медицини та медичного права
Національний медичний університет імені О. О. Богомольця
м. Київ, Україна*

Освітній процес в медичному вузі завжди відрізнявся за своєю специфікою, адже поєднує теоретичну складову та освоєння практичних навичок. Після опанування базових дисциплін на першому – третьому курсах студенти медичних факультетів протягом наступних трьох років вивчають клінічні дисципліни. Судова медицина одна з клінічних дисциплін, де студенти окрім теоретичної підготовки мають оволодіти практичними навичками. В умовах сталого навчального процесу згідно навчальної програми це забезпечується присутністю студентів під час судово-медичних розтинів трупів осіб померлих насильницькою та ненасильницькою смертю. Саме в такий спосіб студент має змогу практично застосувати знання за темами танатологія та травматологія відповідно до конкретного випадку.

Запровадження в Україні воєнного стану внесло суттєвих коректив не лише в повсякденне життя, а й в усі галузі соціально-економічного сектору, зробивши їх військово адаптованими [1]. Суттєва автономія навчального закладу, забезпечена Законом України «Про вищу освіту», дозволяє своєчасно та динамічно адаптувати навчальний процес до умов сьогодення [2]. Ми вже мали змогу в цьому пересвідчитись під час пандемії коронавірусної інфекції, коли вищі навчальні заклади переходили на дистанційну чи змішані форми навчання. Саме завдяки набутим протягом останніх двох років напрацюванням за даним графіком роботи, зараз вуз може забезпечити виконання навчальної програми. Дистанційні чи змішані форми навчання в умовах воєнного стану стали не альтернативою, а виробничою необхідністю.

Повномасштабне військове вторгнення з окупацією частини областей та регулярними повітряними обстрілами всієї території України спричинили вимушене переміщення мешканців не лише в межах держави, а й поза нею. Тому частково, а деяких вузів і повністю, не лише студенти, а й навчально-педагогічний колектив змінив місце перебування. За даних обставин дистанційне забезпечення навчального процесу буде залежати лише від наявності онлайн доступу до мережі інтернет, який зазвичай, наявний на території, де активні бойові дії не

проводяться. Даний підхід дозволить зберегти кадровий потенціал, зв'язок зі студентами, а головне, максимально убезпечити його учасників.

В умовах сьогодення судова медицина стала провідною галуззю, що допомагає задокументувати російські військові злочини не лише по відношенню до військових, а й до цивільного населення. Викладачі кафедри судової медицини Національного медичного університету імені О.О. Богомольця приймали безпосередню участь в проведенні судово-медичних експертиз загиблих осіб на території Ірпеня, Бучі, Бородянки та прилеглих територій. Проведення сотень експертиз в стислі терміни дозволило значно покращити практичний досвід стосовно експертизи вогнепальних ушкоджень та вибухової травми, адже зазвичай експерт за рік зустрічає лише декілька подібних випадків. Набуття даного досвіду дозволило негайно запровадити його в навчальному процесі шляхом створення кейсів на підставі реальних матеріалів, що містять фото та описову частину загиблих осіб. Тому наразі не лише українські студенти а й іноземці мають змогу удосконалити знання за даною тематикою, отримані в такий коштовний для українців спосіб. Ця інформація буде використана при розробці навчально-методичних матеріалів та поширена серед медичних вузів України.

Таким чином, застосування дистанційної форми навчання та використання практичних матеріалів з поточних експертиз військових злочинів дозволить не лише забезпечити виконання навчального плану з судової медицини, а й максимально поширити серед студентів новітні знання та навички за даною тематикою.

Література:

1. Закон України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» № 2102-IX від 24.02.2022. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Novyny/219987.html>.

2. Закон України «Про вищу освіту». *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2014. № 37–38. С. 2004.